

Samenwerken in scholen en opleidingen is kansrijk

Presentatie verkenning opleiden en onderzoeken in de school met NRO/DUO

Tijdens de bijeenkomst op 29 januari bij de PO-Raad hield het Steunpunt Opleidingsscholen de aanwezigen een spiegel voor naar de toekomst van de samenwerking tussen scholen, opleiding en onderzoek in het primair onderwijs gericht op het opleiden van leraren. Ruim twintig collega's van opleidingsscholen kwamen naar Utrecht om ervaringen uit te wisselen en maakten een balans op van wat er goed gaat en hoe de kwaliteit van hun opleidingsscholen verder kan verbeteren.

Een kansrijke samenwerking

Na een korte kennismaking vertelt Judith Meulenbrug, onderwijskundig adviseur, over de verkenning die NRO/DUO in opdracht van OCW hebben gedaan naar de stand van zaken van opleiden en onderzoek in de school. Uit de verkenning blijkt dat scholen en opleidingen de afgelopen jaren dichterbij elkaar zijn gekomen: de afstemming is makkelijker en er is meer gelijkwaardigheid tussen de partijen. Daarmee noemt Meulenbrug de samenwerking kansrijk. Het ontbreekt echter nog wel aan zicht van de effecten op de competenties van studenten. Het is relevant te achterhalen hoe de verschillende elementen van opleiden in de school daaraan bijdragen. Dit maakt het wenselijk om de effecten van opleiden in de school op de competenties van afstudeerders te (laten) meten.

Koppeling van onderzoek naar schoolontwikkeling

Uit de verkenning blijkt dat er in de praktijk niet altijd een koppeling is van onderzoek en opleiden naar de schoolontwikkeling. De ervaringen in de opleidingsschool worden beperkt verspreid binnen de deelnemende scholen, maar kennisdeling met andere scholen gebeurt meestal niet, volgens de verkenning. Het onderzoek dat plaatsvindt, is meestal gericht op de eigen situatie en niet bedoeld om te generaliseren. Uit de verkenning komt het beeld naar voren dat de samenwerking vooral effect heeft gehad op de toerusting van leraren. De effecten op de basisscholen lijkt daarmee groter geweest, dan op de lerarenopleidingen.

Scholen hebben belang bij directe effect

In een opgenomen interview zegt Jelle Kaldewaij, Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO), vervolgens dat het regieorgaan systematisch kijkt naar wat wel werkt en wat niet. De aanwezigen constateren dat het voor scholen lang niet altijd belangrijk is dat kennis en inzichten veralgemeniseerd worden. De scholen hebben meer belang bij het directe effect, terwijl de NRO is gericht op bredere toepasbaarheid, waardoor een onderzoek wel vier jaar of langer kan duren.

Maximale winst te halen uit wetenschappelijk onderzoek en praktijkonderzoek

Het ministerie van OCW hecht aan de samenwerking tussen scholen en opleiden. Sjoerd de Jong, beleidsmedewerker Hoger Onderwijs, vertelt dat opleidingsscholen zich de komende jaren verder kunnen ontwikkelen. Het ministerie geeft ruimte voor zowel kwalitatieve als kwantitatieve uitbreiding. Op de langere termijn wil OCW wel meer verbreding van het onderzoek zien en structurele toepassing van inzichten. Het doel is om maximale winst te halen uit wetenschappelijk onderzoek en praktijkonderzoek. Naast het actieplan voor samenwerking in het opleiden, kijkt OCW ook naar academische werkplaatsen.

De PO-Raad is bezig met een verkenning hierop: hoe ziet een academische werkplaats eruit? En hoe kan dit bijdragen aan de praktijk in de scholen en in de opleidingen?

Input uit de spiegelbijeenkomst

De aanwezigen brachten in de discussie mooie punten naar voren die om verdere doordenking vragen. De kern is met name de kwaliteitsvraag rond opleidingsscholen:

- > De leerplek moet zowel als opleidingsschool en als stageschool van kwalitatief hoog niveau zijn. Lever je als OIS nu betere studenten af? Waaruit (competenties) blijkt dat en wat zegt dat dan over de inrichting van de leerplek?
- > Opleiden in de school is breder dan opleiden van studenten alleen. Door opleiden in de school maak je ook een professionaliseringsslag teambreed op de school. Waaruit bestaat die professionaliseringsslag en hoe sluit die aan bij ontwikkelingen van lerende organisatie en HRM?
- > De ketenbenadering bij OIS is heel belangrijk. Hoe duid je de rollen van besturen, scholen/schoolteams, hogescholen?
- > Is er nu sprake van '3 is teveel' als we het hebben over de koppeling onderzoek-opleiding-schoolontwikkeling of levert het juist een meerwaarde op in de samenwerking die verder reikt dan het opleiden van studenten maar ook zorgt voor o.a. onderwijsinnovatie, kennisontwikkeling en kennisdeling op school, in de regio etc. (kijken met een smalle of brede blik?)
- > Hoe kan vanuit de samenwerking OIS geïnvesteerd worden in een onderzoeksagenda van de school (scholen). Wat voor invloed heeft het samenwerkingsverband OIS op de onderzoeksagenda van lectoraten?
- > Is er sprake van eenduidigheid hoe bijvoorbeeld OCW kijkt naar OIS (en het toekomstperspectief) en de (academische) opleidingsscholen? Insteek: Onderzoekende houding als beroepsvaardigheid (beroepsvorming/beroepskwaliteit). Dus meer onderzoek als middel (i.p.v. bij Universiteit onderzoek als doel op zich). Of insteek: Onderzoek van onder (praktijkonderzoek) en boven (wetenschap) beter te ontsluiten.
- > Kunnen we komen tot een inhoudelijke verbeteragenda. Zijn dan de kwaliteit op de werkplek, samen beoordelen/begeleiden en werkplekcurriculum de belangrijkste thema's om gezamenlijk aan te werken?
- > Wat is een goede insteek om succesverhalen uit accreditatie pabo's/beoordeling OIS uit te buiten ('successen snappen')

Spiegelbijeenkomst eind juni

In de volgende spiegelbijeenkomst eind juni waar de beoordeling van NVAO van de opleidingsscholen centraal staat, gaan we gezamenlijk verder nadenken over de denkrichtingen, antwoorden etc. op bovenstaande punten/vragen.

Wilt u een spiegelbijeenkomst bijwonen? [In de agenda](#) vindt de data waarop u kennis en ervaringen kunt uitwisselen.

Jos van der Pluijm & Gea Spaans
Steunpunt Opleidingsscholen

Het Steunpunt Opleidingsscholen

Het Steunpunt Opleidingsscholen is een gezamenlijk initiatief van PO-Raad en VO-raad. Het ondersteunt (academische) opleidingsscholen – als samenwerkingsverband van schoolbesturen, scholen en lerarenopleidingen – bij het versterken van onderlinge samenwerking en kennisuitwisseling. Het steunpunt draagt daarmee bij aan de professionalisering van leraren, de ontwikkeling van scholen en het versterken van schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs. Voor de uitwisseling van kennis en ervaringen organiseert het steunpunt regelmatig inhoudelijke spiegel- en andere bijeenkomsten.